

Veldhoven aan Tafel

BELANGENWERKGROEP
MINIMA

Veldhoven

minima-vriendelijke gemeente

Opiniedocument van de VaT BelangenWerkgroep- Minima

**Met
suggesties om van Veldhoven
een minima-vriendelijke gemeente
te maken**

Document versie datum: 12-5-2023

Dit opiniedocument is een 'werk'-document. Dat wil zeggen dat het continue aangepast kan worden aan inzichten en situaties.

De schuin gedrukte passages betreffen in behandeling genomen punten.

De meest actuele versie vindt u op:

<https://www.seniorenraadveldhoven.nl/overig-nieuws/veldhoven-aan-tafel/>

Hebt u suggesties voor een minimavriendelijke gemeente, mail die dan naar:

vampiradesign@gmail.com

INHOUD

1. Inleiding
 2. Wat doet Veldhoven momenteel
 3. Aanvullende maatregelen, die kunnen bijdragen om een minima-vriendelijke gemeente te worden
 4. Maatregelvoorbeelden bij andere gemeenten
-

1. INLEIDING

Kloof tussen arm en rijk

De kloof tussen arm en rijk wordt steeds groter. Dat is bijna elke dag in de krant te lezen. Aan verkleining zou op landelijk niveau gewerkt moeten worden. Op lokaal niveau hebben we weinig instrumenten daarvoor. Toch kunnen we ook op lokaal niveau wel wat doen voor de minima. En dat is hard nodig nu de prijzen de pan uit rijzen. En vanuit de landelijke overheid bezuinigd gaat worden op landelijke regelingen, zoals de energietoeslag.

Definitie van 'minima' en 'armoede'

Wie vallen er onder de term 'minima'? Allen die in armoede leven, waarbij we de armoede definitie van het SCP hanteren: Mensen zijn arm wanneer ze gedurende langere tijd niet de middelen hebben voor de goederen en voorzieningen die in hun samenleving als minimaal noodzakelijk gelden. Oftewel 'armoede' is te weinig financiële mogelijkheden hebben voor de minimaal noodzakelijke goederen en voorzieningen. De overheid hanteert daarbij het 'niet-veel-maar-toereikend-criterium' van het Sociaal en Cultureel Planbureau. Daarmee wordt het bedrag aangeduid dat iemand minimaal nodig heeft voor huisvesting, energie en boodschappen, plus nog wat geld voor ontspanning, zoals een sportabonnement. Dit bedrag wordt ook wel het (persoonlijke)bestaansminimum genoemd. Maatwerk moet geleverd worden om het bestaansminimum te beschermen.

Lees hierover meer op de website: <https://digitaal.scp.nl/armoedeinkaart2019/wat-is-armoede/>

Kinderen de dupe

Niet alleen volwassenen hebben te lijden van de armoede en de stress die dat met zich meebrengt. Juist ook kinderen zijn de dupe, zoals uit de brochure 'Omgaan met kinderarmoede in het sociaal domein', blijkt en waaruit de afbeelding is gekopieerd:

<https://www.divosa.nl/nieuws/handreiking-omgaan-met-kinderarmoede-het-sociaal-domein-gelanceerd>

Veldhoven is een sociale gemeente

Ze heeft een participatieraad voor het sociale domein, ze is koplopergemeente voor cliëntparticipatie en ze is de vierde gemeente in Nederland wat betreft Wmo tevredenheid.

Ze heeft diverse regelingen om het leven van minima minder zwaar te maken.

Daar past een ambitie bij..Een koploper gemeente voor minima.

Daarom hebben we de betrokken wethouders geadviseerd om van Veldhoven een minima-vriendelijke gemeente te maken. Zij hebben toegezegd die ambitie in hun woonbeleid te willen opnemen. De belangenwerkgroep wil met de gemeente en de op minima gerichte organisaties daarover in overleg en wil daarbij dit opiniedocument met suggesties als uitgangspunt gebruiken.

Waar staan wij als gemeente?

We noemden al dat de gemeente voor mensen met een smallebeurs in diverse regelingen heeft voorzien. In hoofdstuk 2 van dit document geven we daarvan een overzicht.

Hoe worden we een minima-vriendelijke gemeente en een koplopergemeente in minima-vriendelijkheid

Aan welke aanvullende maatregelen en regelingen we zouden kunnen denken, noemen we en bespreken we in hoofdstuk 3.

Het betreft de volgende aspecten:

1. Beeldvorming rond minima corrigeren
2. Uitbreiding en laagdrempeliger maken van bestaande regelingen
3. Informatie over regelingen beter toegankelijk maken
4. Betere stimulatie en facilitering om mensen vanuit de bijstand of WW op te leiden voor een beschikbare geschikte baan
5. Schuldpreventie stimuleren
6. Financiën om bovenstaande te bekostigen 'genereren'

Onze oproep om van Veldhoven een minima-vriendelijk te maken, richten wij niet alleen tot het gemeentebestuur, maar ook tot:

- Woningcorporaties. Bouw voldoende sociale-huur woningen en maak haast met het energiezuinig maken van de oudere woningen
- Het succesvolle bedrijfsleven. Ondersteun de armoedebestrijding financieel en structureel.
- Het welvarende deel van de bevolking. Toon je een waardig lid van de Veldhovense gemeenschap en toon solidariteit met de minderbedeelde Veldhovenaren.

Wat doen andere gemeenten

In hoofdstuk 4 geven we een link en QR code die toegang geven tot een website met praktijk voorbeelden uit een aantal gemeenten en tonen we twee voorbeelden van gemeenten die een noodfonds of maatwerkfonds in het leven hebben geroepen (Best en Coevorden).

2. WAT DOET VELDHOVEN MOMENTEEL

Op de gemeentelijke website worden de volgende regelingen genoemd. Klik op de dikgedrukte alineakop om naar de betreffende regeling op de website te gaan.

- **[Uitkering](#)**

Heeft u geen werk en weinig geld om van te leven? Dan heeft u mogelijk recht op een uitkering op grond van de Participatiewet.

- **[Uitkering voor zelfstandig ondernemers \(Bbz\)](#)**

Wilt u een eigen bedrijf beginnen of beëindigen? Heeft uw bedrijf tijdelijke financiële problemen? Mogelijk heeft u recht op een uitkering.

- **[Bijzondere bijstand](#)**

Bijzondere bijstand kan de gemeente verstrekken voor bijzondere noodzakelijke kosten die u niet zelf kunt betalen uit uw inkomen of spaargeld.

- **[Collectieve zorgverzekering](#)**

Een goede zorgverzekering is belangrijk. De gemeente heeft voor inwoners met een laag inkomen een collectieve zorgverzekering afgesloten bij VGZ en CZ. U bent dan beter verzekerd voor minder geld.

- **[Energietoeslag](#)**

Omdat de energieprijzen flink zijn gestegen, kregen mensen met een laag inkomen in 2022 een energietoeslag. Deze toeslag werd door het Rijk betaald, maar uitgekeerd door de gemeente. Ook voor 2023 komt er een energietoeslag, waarvan een deel al is uitgekeerd.

- **[Individuele inkomenstoeslag](#)**

Heeft u langer dan 3 jaar een inkomen dat lager is dan 110% van de bijstandsnorm en heeft u geen reserve achter de hand voor onverwachte uitgaven?

- **[IOAW-uitkering](#)**

Bent u 50 jaar of ouder en werkloos? Dan komt u mogelijk in aanmerking voor een IOAW-uitkering. U ontvangt de uitkering na uw WW- of WGA-uitkering.

- **IOAZ-uitkering**

Moet u uw bedrijf of zelfstandig beroep beëindigen omdat u onvoldoende inkomsten heeft? Dan komt u mogelijk in aanmerking voor een IOAZ-uitkering.

- **Meedoen-voorziening**

Door de Meedoen-voorziening kunt u deelnemen aan een activiteit, lid worden van de bibliotheek én een tegemoetkoming krijgen in de kosten van internet.

- **Schulden**

Hebt u moeite om rond te komen? Ontstaan er schulden? Dan is het belangrijk dat u snel hulp zoekt. De gemeente kan u daarbij helpen. Bijvoorbeeld door: Het vinden van een oplossing voor uw schulden. Het beheren van uw financiën via budgetbeheer. Het coachen naar een bestaan zonder schulden. Het aanbieden van regelingen die meer financiële ruimte geven.

- **Studietoelage**

Bent u student en heeft u een beperking? Dan komt u misschien in aanmerking voor een individuele studietoelage.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)

De Tozo is per 1 oktober 2021 gesloten. Bent u zelfstandig ondernemer? En heeft u financiële ondersteuning nodig? Mogelijk kunt u een beroep doen op de regeling: het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz).

- **Wet maatschappelijke ondersteuning**

Gemeenten moeten zorgen dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Dat staat in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Heeft u hulp nodig om zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen? Of zoekt u een manier om andere mensen te blijven ontmoeten? Probeer het eerst zelf op te lossen. Lukt dat niet? Dan kan de gemeente Veldhoven u adviseren of helpen. Want de hulp van de gemeente is altijd extra op wat u zelf kunt regelen.

- **Hulp bij energiearmoede**

Met het geld van het Rijk, dat niet direct aan huishoudens mag worden uitgekeerd, financiert de gemeente de volgende activiteiten : Energiecoaches, huisfluistersessies en betaalbaar verduurzamen.

3. AANVULLENDE MAATREGELEN OM EEN MINIMA-VRIENDELIJKE GEMEENTE TE WORDEN

3.1 Beeldvorming rond minima corrigeren

3.1.1 Intro

Delen van de bevolking zijn van mening dat armoede iets is waar men zelf schuld aan heeft: “Luiheid en domheid zouden de oorzaak zijn. “Uitkeringstrekkers zouden eens de handen uit de mouwen moeten steken en een baan zoeken. Ieder met een smalle beurs is gewoon lui.”

Toegegeven dat er arme mensen zijn die liever lui dan moe zijn. Maar dat geldt zeker niet voor de meesten uit deze groep. Generaliseren is ook hier fout. Evenals het fout is om generaliserend te zeggen dat rijken zich verrijkt hebben door met de ellebogen te werken, zich ten koste van anderen te hebben verrijkt of door corruptieachtige praktijken rijk geworden zijn. Rotten appels heb je zowel onder de armen als onder de rijken.

Door de generalisatie hebben de minima wel een negatief label opgeplakt gekregen. Daardoor voelen ze zich weggezet als minderwaardig. Psychische nood kan daar het gevolg van zijn. Een groot aantal van hen zou wel willen werken, maar is daar mentaal of fysiek slechts gedeeltelijk of helemaal niet toe in staat. Of wordt daarbij gehinderd door de gezinssituatie. Laten we beginnen om ons te realiseren, dat niet iedereen het geluk heeft gezond te zijn of goede hersens te hebben.

Laten we weggaan van het vooroordeel van luiheid, maar ieder op zijn/haar persoonlijke situatie beoordelen en het beeld van iemand die tot de minima behoort in positieve zin corrigeren.

Het bijgesteld beeld is een voorwaarde om de bevolking tot solidariteit te bewegen.

3.1.2 Suggesties

3.1.2.1 Laat mensen uit de bijstand aan het woord. Laat ze vertellen hoe ze daarin terecht gekomen zijn en hun mislukte pogingen om daar uit te komen. Dat kan :

- Als interview via de Veldhovense omroep
- Als redactioneel verhaal van met quotes n.a.v. interview en publiceer die in Eindhovens dagblad, Veldhovens Weekblad.
- Laat de mensen ook in het Veldhoven Magazijn aan het woord

3.1.2.2 Publiceer overzicht van aantallen uitkeringsgerechtigden met onderscheid in oorzaak.

3.2 Uitbreiding en laagdrempeliger maken van bestaande regelingen

3.2.1 Intro

De gemeentelijke regelingen worden gewaardeerd en zijn broodnodig. We verwijzen naar hoofdstuk 2. Gemeenten mogen geen inkomenspolitiek bedrijven, maar kunnen wel creatief zijn in het bedenken van regelingen die de gevolgen van armoede verlichten. Het toepassen van de ‘omgekeerde toets’ of het out-of-the-box denken kan tot verrassende oplossingen leiden.

In het onderstaande doen we een aantal suggesties voor uitbreiding van de regelingen of om regelingen voor een grotere groep toegankelijk te maken. Ook de psychologische drempel (schaamte om hulp te vragen) moet worden geslecht.

De zorgelijke financiële situatie voor een groot deel van de Nederlanders wordt ook door de rijksoverheid erkent en de regering heeft de ambitie om een aantal financiële verbeteringen aan te brengen in de wetgeving. Maar helaas is de rijkswetgeving vaak een kwestie van lange adem en veel geduld. En veel mensen kunnen daar niet op wachten. Daarom is het goed als lokale overheden een voorschot nemen op die wetgeving en waar mogelijk lokaal (voorlopige) regelingen creëren en voorzieningen treffen. Voorbeeld hiervan zijn de energietoeslagen.

In een verslag van de landelijke algemene rekenkamer, wordt vermeld dat de landelijke overheid in gebreke blijft bij de bescherming van het persoonlijke bestaansminimum.

Helaas ziet het er naar uit, dat de landelijke overheid in de komende jaren minder geld beschikbaar stelt voor de minima. Dat betekent, dat nog meer mensen beneden het persoonlijke bestaansminimum zakken en hun financiële situatie nog verder achteruit gaat.

3.2.2 Suggesties

3.2.2.1 Extra noodfonds/armoedefonds

Dit fonds moet voorkomen dat inwoners onder het persoonlijke bestaansminimum komen, als andere regelingen onvoldoende helpen. De gemeente Best kent ook zo'n fonds. Zie ook 3.6.2.1 en 4.2.

3.2.2.2 Gebruik van de VoorzieningenWijzer

De VoorzieningenWijzer bekijkt de financiële situatie van een persoon op een integrale wijze. Het is een slimme applicatie die alle (gemeentelijke) regelingen en toeslagen kent en daardoor optimaal maatwerk kan leveren. De hulpvrager zou er honderden euro's op vooruit kunnen gaan.

Voor meer informatie zie: <https://www.devoorzieningenwijzer.nl/de-aanpak>
of voor een demo op: <https://www.devoorzieningenwijzer.nl/gratis-demonstratie>
De gemeente kan zich hiervoor aanmelden via:
<https://www.datgeldtvoormij.nl/gemeente/veldhoven>

3.2.2.3 Invoeren van de V-pas naar analogie van de E-pas in Eindhoven of de U-pas in Utrecht

3.2.2.4 Verhoging van drempel meedoen-voorziening (120% > 130%)

De meedoenregeling is bedoeld voor mensen met een gezinsinkomen van maximaal 120% van de bijstandsnorm.

Suggestie: Verhoog dat naar 130% zodat meer mensen met een smalle beurs daar gebruik van kunnen maken. Deze suggestie geldt ook voor andere regelingen die gekoppeld zijn aan de bijstandsnorm.

3.2.2.5 Verstrekken van gratis luiers en menstruatie materiaal

Dit wordt al in verschillende gemeenten gedaan.

3.2.2.6 Vrijstelling meldingsplicht bijstand tot bepaald bedrag

Gemeenten hebben de mogelijkheid hier flexibel mee om te gaan. Gemeente Valkenswaard stelt € 2274 vrij, Helmond en Eindhoven €1200.

3.2.2.7 Kerstpresentje

Werkenden krijgen meestal met kerst een kerstpakket. Mensen met een uitkering niet. Daardoor voelen ze zich juist met de feestdagen weer achtergesteld. Het hoeft niet duur te zijn, maar het idee om er ook bij te horen is belangrijk.

Suggesties:

- a. Financier dat presentje uit de gemeentekas
- b. Stel hiervoor een fonds in waar succesvolle ondernemingen (zoals ASML) en verenigingen (zoals de Roteryclub) gevraagd wordt een bijdrage te storten. (zie 3.6.2.1)

3.2.2.8 Bekendheid geven aan de Energiecoach

De energiecoach neemt met je door, wat je kunt doen om op energiekosten te besparen

De gemeente werkt al met energiecoaches (zie blz 5), maar dat is nog te weinig bekend.

Suggestie: Ruime bekendheid geven aan deze service via alle instellingen die met minima te maken hebben, via het Veldhovens Weekblad en via gemeentelijke post.

3.2.2.9 Extra regeling voor mensen die levenslang tot de bijstand 'veroordeeld' zijn

Het gaat hier om mensen die onder de participatiewet vallen en tevens vanwege een arbeidsbeperking onmogelijk uit de bijstand kunnen komen..

Zie: <https://youtu.be/SmV4Lnqpilo>

3.2.2.10 Overbruggingslening voor het verzaken door landelijke overheid

Daar waar de landelijke overheid (tijdelijk) zijn plicht tot de bescherming van het persoonlijke bestaansminimum verzaakt, zou de gemeente moeten bijspringen. Bij voorbeeld met een lening die een uitkeringsgat kan overbruggen. Zo kan worden voorkomen dat problematische schulden ontstaan en de schuldhulpverlening moet worden ingeschakeld.

3.3 Informatie over regelingen beter toegankelijk maken

3.3.1 Intro

Informatie over regelingen zijn voor velen moeilijk te vinden. Veel staat op de gemeentelijke website, maar staat 'verscholen'. En als die te vinden is, is voor laaggeletterden de tekst vaak te moeilijk. De Steunwijzer is te complex en eigenlijk alleen geschikt voor professionals. Ook hebben sommigen geen toegang tot het internet en zou een papieren alternatief handig zijn. Maar hoe komt zo'n papieren gids bij de doelgroep terecht?

3.3.2 Suggesties

3.3.2.1 Hulpwijzer (Overzicht met regelingen op één kaart)

Het VaT heeft zo'n kaart ontworpen. VaT, Seniorenraad en de Veldwijzer organisaties en ook wethouder Stroeks waren enthousiast. Geld was beschikbaar. Maar de afdeling communicatie blokkeerde het initiatief, omdat het niet in hun strategie paste.

3.3.2.2 Regelingen opnemen in boekwerkje

Het probleem van boekwerkjes is dat ze niet direct aangepast kunnen worden als een regeling verandert. Toch is het beter dan niets doen.

In het boekje moet de waarschuwing worden opgenomen dat regelingen kunnen veranderen en dat altijd bij de gemeente nagevraagd kan worden of de regeling nog geldig is.

3.3.2.3 Regelingen bekendmaken via Veldhovens Weekblad

Hier kan een kort overzicht gegeven worden en vervolgens verwezen worden naar de website of via de telefoon naar de helpdesk van de gemeente. Herhaaldelijk publiceren.

3.3.2.4 Veldwijzer en de deelnemende organisaties veel meer promoten

Momenteel zien we alleen een wekelijks stukje van BSR, zonder dat wordt aangegeven dat ze deel uitmaken van Veldwijzer.

Reserveer in het VeldhovensWeekblad een halve of een hele pagina, waarop alle onderdelen van Veldwijzer in het kort kunnen zeggen welke hulp ze kunnen geven en hoe ze die kunnen krijgen.

3.3.2.5 Gebruik van de VoorzieningenWijzer.

Zie 3.2.2.2

3.4 Betere stimulatie en facilitering om mensen vanuit de bijstand of WW op te leiden voor een beschikbare geschikte baan

3.4.1 Intro

In onze regio zijn tal van vacatures. En we hebben veel mensen die in de WW of bijstand terecht zijn gekomen, vaak doordat ze hun baan zijn kwijt geraakt.

Omscholing is dan vaak de oplossing.

3.4.2 Suggesties

3.4.2.1 Speciale banenmarkt

Een groep mensen met een uitkering kampt met fysieke of mentale problemen. Hiervoor zou nog meer aandacht moeten komen om die toch aan een baan te helpen.

3.4.2.2 Bedrijfsopleidingen bij onze Hi-Tech bedrijven

Deze bedrijven zitten te springen om mensen. Overleg tussen die bedrijven en baanbegeleiders moet meer banen mogelijk maken.

3.4.2.3 Financieren van opleiding

Als je van een uitkering moet rondkomen houdt je geen geld over om een opleiding te bekostigen. Hiervoor moet geld beschikbaar komen als 'opleidingsbeurs' of lening. Uitbreiding doel en geldmiddelen Kan de Stichting Leergeld dit regelen?

3.5 Schuldpreventie stimuleren

3.5.1 Intro

Voorkomen is beter dan genezen. Schuldpreventie is daarom zeer belangrijk.

Voorlichting over onderstaande mogelijkheden is cruciaal.

3.5.2 Suggesties

3.5.2.1 Optimalisatie van BSR dienst schuldpreventie

BSR doet veel aan schuldhulpverlening. Ook aan schuldpreventie, maar misschien kan dat nog uitgebreid worden.

3.5.2.2 Gebruik maken van materiaal en internetwebsite van NIBUD

De NIBUD geeft ook online cursussen en tips. Voor mensen die dit liever doen dan BSR opzoeken is dat een optie.

3.5.2.3 Meer gemeentelijke aandacht geven aan schuldpreventie

Flyers maken en toevoegen aan voedselpakketten en brieven aan uitkeringsgerechtigden. Ook in Veldhovens Weekblad plaatsen.

3.5.2.4 Budgetcursus voor mensen met een licht verstandelijke beperking.

Het NIBUD heeft samen met de Hogeschool Utrecht voor hen een speciale cursus ontwikkeld. Geef hier bekendheid aan.

3.5.2.5 Gebruik van de VoorzieningenWijzer.

Zie 3.2.2.2

3.6 Financiën om bovenstaande te bekostigen ‘genereren’

3.6.1 Intro

Bij wie is geld te halen? Bij succesvolle bedrijven en personen, die financieel ‘ruim zitten’

3.6.2 Suggesties

3.6.2.1 Het oprichten van een armoedefonds

Een fonds waarin personen met een ‘brede beurs’ en succesvolle bedrijven vrijwillige storting kunnen doen. Voorbeelden:

- Velen maakten hun 2x €190 over aan voedselbank..
- Er gaat veel geld om in Veldhoven (o.a. ASML en toeleveringsbedrijven). Is het teveel gevraagd om iets van hun winsten af te staan t.b.v. de minima?

Het VaT heeft het armoedefonds aan de betreffende wethouders geadviseerd. Zij reageerden daar positief op, maar dan wel als particulier initiatief.

Opties:

- Rol voor Veldwijzer?
- Rol voor ANBI Diaconie van de Protestantse gemeente Veldhoven?
- Rol voor het Partnerfonds van het bedrijfsleven? Dit fonds is opgericht voor hun financieel zwakkere medewerkers, maar kan dat niet uitgebreid worden naar alle Veldhovense minima. Veldhoven heeft het bedrijfsleven de ruimte gegeven om zich te ontwikkelen. Is dat niet wat financieel waard richting de Veldhovense minima?

Zie ook : 4.2 Noodfonds gemeente Best en 4.3 Maatwerkfonds Coevorden

Als dat fonds niet haalbaar is of als de storting tegenvalt dan kan gedacht worden aan meer verplichte vormen van geld ‘genereren’. Zie onder

3.6.2.2 Verhogen van de Onroerende Zaak Belasting

Hoe duurder de woning je hebt, des te meer OZB je betaalt. Door het OZB tarief te verhogen, wordt het grootste offer gevraagd van welgestelden. Dit is een legale wijze voor gemeentelijke inkomenspolitiek. De extra opbrengsten moeten geormerkt worden voor de regelingen t.b.v. de minima.

3.6.2.3 Via door het rijk hiervoor ingestelde belastingen of heffingen.

Maak gebruik om via door het rijk (in de nabije toekomst) vrijgegeven soorten van belastingen of heffingen om geld op te halen.

3.6.2.4 Via door de EU geormerkte fondsen

Maak gebruik van deze fondsen.

4. MAATREGELVOORBEEDEN BIJ ANDERE GEMEENTEN

4.1 Verschillende andere gemeenten zijn inventief geweest om de problemen rond de armoede te verlichten. Ze zijn o.a. te vinden op de website via de QR code of de link :

<https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/aanpak-energiearmoede>

4.2 Extra noodfonds inwoners Best

Gekopieerd van de website <https://www.gemeentebest.nl/noodfonds?q=noodfonds>: “Gemeente Best heeft een extra regeling gemaakt om inwoners, die onder andere moeite hebben met het betalen van de energierekeningen, te helpen. De gemeenteraad stelde hiervoor € 150.000 beschikbaar. Het kan daarbij ook gaan om andere schulden. Schulden die ontstaan zijn doordat u hoge energielasten heeft. De regeling kent geen inkomensgrens. Ook zelfstandigen met deze problemen kunnen hiervoor bij ons terecht”

4.3 Maatwerkfonds Coevorden als voorbeeld

(Artikel uit de Volkskrant 5-1-2023 van Joop Slomp (wethouder Armoede in Coevorden), Rosanne Bruinsma (coördinator schulden en armoede), Remko de Paus (beleidsadviseur bestaanszekerheid)

De gemeente Coevorden zet met een maatwerkfonds alles in om haar inwoners bestaanszekerheid te bieden en schulden te voorkomen. Laat dit een voorbeeld zijn voor Den Haag, en niet worden betiteld als onheuse inkomenspolitiek.

Maar met een Wet op bestaanszekerheid voorkom je armoede pas echt. En dan kunnen ook niet-werkenden meedoen.

Op woensdag 14 december 2022, besprak de Kamercommissie SZW (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) de plannen van minister Carola Schouten voor aanpassingen van de Participatiewet. Gelukkig is dit kabinet er inmiddels van overtuigd dat alleen het hanteren van de stok niet werkt. De meeste bijstandsgerechtigden deugen, om schrijver Rutger Bregman te parafraseren. Bijverdienmogelijkheden worden verruimd, het rigide sanctiebeleid wordt verlicht. Fors korten op de uitkering omdat je moeder je helpt met wat boodschappen, is straks terecht verleden tijd. Alleen blijft de nadruk in de Participatiewet liggen op werk. Alle inwoners voor wie dit niet (op korte termijn) is weggelegd, passen eigenlijk niet in de Participatiewet. Laten we voor hen een Wet op bestaanszekerheid maken.

In deze ongewone tijden grijpen wij als gemeente Coevorden naar ongewone middelen. De energiecrisis en enorme inflatie hakken er stevig in bij onze inwoners. Ook wij kennen de verhalen van ouders die het steeds lastiger vinden om hun kinderen met een gevulde brodtrommel naar school te laten gaan. De thermostaat wordt flink naar beneden gedraaid en overal waar dat kan, wordt bezuinigd. Bij de voedselbank klopten in onze gemeente nog niet eerder zo veel mensen aan.

Er zijn ook inwoners die niet kunnen besparen op de energierekening, zoals chronisch zieken. Zij zijn afhankelijk van elektrische apparatuur of moeten de temperatuur op de juiste hoogte houden. Het bestaande instrumentarium schiet voor hen en vele andere inwoners tekort. Daarom heeft de gemeenteraad van Coevorden vorige maand unaniem ingestemd met een maatwerkfonds. We gaan per situatie in kaart brengen wat het verschil is tussen de inkomsten en de vaste en onvermijdelijke lasten. Dat verschil passen wij deze winter bij. Zo voorkomen we dat inwoners figuurlijk door het ijs zakken. Bestaanszekerheid is het uitgangspunt.

Voor zover ons bekend is er geen gemeente in Nederland die zo preventief te werk gaat. Met het maatwerkfonds kunnen wij voorkomen dat inwoners schulden moeten maken om de winter door te

komen. We weten namelijk dat wij als gemeente via de schuldhulpverlening dan flink aan de bak moeten om die schulden weer ongedaan te maken. Spannend, of dit gaat werken. Of we alle inwoners die dat nodig hebben, bereiken. Of we geld genoeg vrijgemaakt hebben of dat het juist te veel blijkt te zijn.

Als gemeente weten we uit onze ervaring om 'intergenerationele' armoede te doorbreken dat inwoners niet altijd rationeel handelen. De stress van een tekort aan geld maakt dat je slecht vooruit kunt denken. Korting op een duur telefoonabonnement is aantrekkelijk, maar dat dit later tot problemen leidt, dringt niet altijd door. Als gemeente willen we hier aandacht aan kunnen geven en niet met een opgeheven vinger zwaaien dat men zo niet aan werk komt. Dat geeft rust. Redeneren vanuit bestaanszekerheid leidt tot andere oplossingen dan als alles gericht moet zijn op het vinden van werk.

Terug naar Den Haag. Minister Schouten schrijft de Kamer dat het tijd kost om de beweging naar de menselijke maat, vertrouwen en vereenvoudiging in te zetten. Dit is de beweging die het ministerie als spoor 2 betitelt, in dit spoor wordt ook 'het vraagstuk van de chronisch zieken in de bijstand opgepakt'. De minister kan daar zelfs geen planning bij geven, 'gezien de complexiteit van dit traject'.

Naar onze overtuiging is er geen tijd te verliezen om inwoners vanuit vertrouwen en menselijke maat tegemoet te treden. Wij kunnen als gemeente daarbij maatwerk bieden, zeker als dit in Den Haag niet direct wordt bestempeld als ongewenste inkomenspolitiek. De Participatiewet, gericht op het motiveren van mensen om aan het werk te gaan, is daarvoor waarschijnlijk ook niet de juiste wet.

Laten we een Wet op Bestaanszekerheid maken, met de focus op wat nodig is om inwoners uit de schulden te houden. Het begrip schulden komt in de brief van de minister tot onze verbazing nauwelijks voor. Voor ons is dat echter de grootste motivatie om dag in, dag uit alles uit de kast te trekken om onze inwoners te ondersteunen. Inwoners, de gemeente, schuldeisers, allen zijn duurder uit als we de negatieve spiraal niet weten om te buigen.
